

Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks på land kartlagt 2018

Innledning

I januar 2015 slo Stortinget fast at kartlegging av naturtyper skal gjennomføres etter en mest mulig objektiv, verdinøytral og etterprøvnbar metode og med vekt på å få kartlagt de mest verdifulle naturtypene først. Innstillingen i Stortinget ga tydelige føringer for Miljødirektoratets naturtypekartlegging. Naturtyper blir nå kartlagt med utgangspunkt i Artsdatabankens type- og beskrivelsessystem [Natur i Norge \(NiN\)](#). I områder med stor aktivitet og utbyggingspress prioriteres kartlegging av naturtyper som er truet, er viktige for mange arter, dekker sentrale økosystemfunksjoner eller er spesielt dårlig kartlagt. Fylkesmannen bistår Miljødirektoratet i arbeidet med valg av arealer. Miljødirektoratets naturtypekartlegging har i tidsperioden 2015-2018 gjennomgått betydelige endringer. Selv om Miljødirektoratet i 2015 tok i bruk NiN-systemet i praktisk kartlegging, har det vært behov for en videreutvikling av kartleggingsmetoden for å kunne kartlegge de naturtyper som regjeringen pekte ut i Meld. St. 14 (2015-2016) Natur for livet Norsk handlingsplan for naturmangfold.

Miljødirektoratets mål med naturtypekartlegging er å tilby et godt kunnskapsgrunnlag til sektorer og private aktører som planlegger ulike former for arealutnyttelse eller forvaltning.

Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks vil utgjøre et kunnskapsgrunnlag i arealplanlegging, både etter plan- og bygningsloven og etter aktuelle sektorregelverk.

Datasettet heter "Naturtyper_nin" og er tilgjengelige i Geonorge og i Miljødirektoratets kartkatalog.

Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks

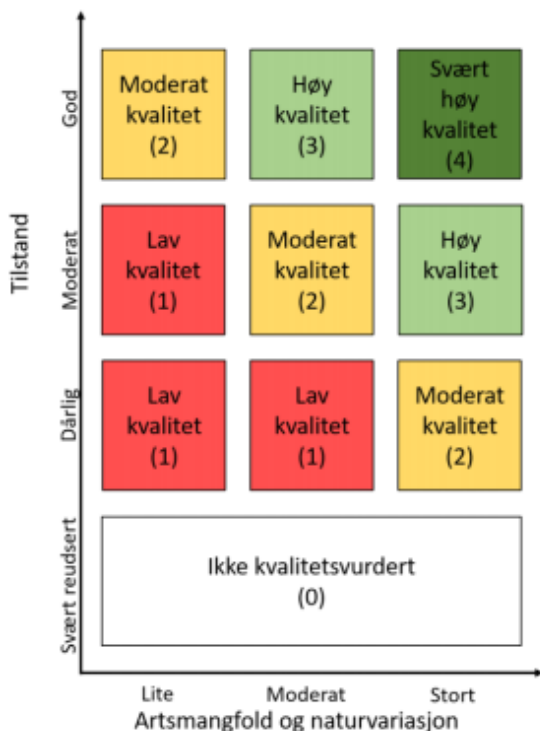
Miljødirektoratet fikk i 2017 oppdrag fra KLD om å foreslå en liste over naturtyper som skulle prioriteres for kartlegging, og en metode for å vurdere den økologiske kvaliteten i enkeltforekomster av disse. Naturtypene ble valgt ut på bakgrunn av utvalgsriterier som var forankret i føringene i Meld. St. 14 (2015-2016). For å løse oppdraget har Miljødirektoratet opparbeidet et omfattende kunnskapsgrunnlag. I desember 2017 leverte Miljødirektoratet tilrådning om 76 naturtyper (Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks) som skulle prioriteres for kartlegging og en metode for å vurdere økologisk lokalitetskvalitet for disse, og KLD ga før kartleggings sesongen 2018 sin tilslutning til forslaget. Som et supplement til Artsdatabankens hovedveileder for kartlegging av terrestrisk naturvariasjon etter NiN har Miljødirektoratet utarbeidet en

[kartleggingsinstruks](#) som er spesielt rettet mot hvordan man skal kartlegge de 76 naturtypene som er prioritert for kartlegging.

De 76 naturtypene kartlagt etter Miljødirektoratets instruks i 2018 var prioritert for kartlegging fordi de var på Norsk rødliste for naturtyper 2011 og/eller fordi de har sentral økosystemfunksjon. Artsdatabanken publiserte høsten 2018 en revidert Rødliste for naturtyper. Utvalget av naturtyper som er prioritert for kartlegging er derfor oppdatert i en ny versjon av Miljødirektoratets instruks. I karttjenesten framgår det av faktarkene for hver naturtype kartlagt i 2018 om de fortsatt er prioritert for kartlegging.

Økologisk lokalitetskvalitet

I Miljødirektoratets kartleggingsinstruks er det for hver naturtype angitt en metode for å vurdere økologisk lokalitetskvalitet. Denne er laget for å synliggjøre forskjeller i økologisk kvalitet mellom ulike lokaliteter av samme naturtype. Lokalitetskvalitet fastsettes for hver lokalitet basert på variabler langs to akser: tilstand og naturmangfold. En lokalitet med svært høy lokalitetskvalitet har god tilstand og et stort naturmangfold, mens en lokalitet med lav kvalitet har dårlig tilstand og lite naturmangfold. Lokalitetskvalitet kan fungere som en veiledning for avveininger og prioriteringer i arealforvaltning. Hvordan lokalitetene skal vektlegges i en konkret sak framgår av nasjonale føringer og regelverket som regulerer aktiviteten i det konkrete området. Dersom det er snakk om hogst er det skogsektorens regelverk som skal fastsette hvordan lokaliteter med ulik kvalitet skal vektlegges. Dersom en vei skal bygges er det plan- og bygningsloven med tilhørende nasjonale føringer som kommer til anvendelse.

Figur 1: Forslag til ny inndeling i kvalitetsklasser, der lokaliteter i svært redusert tilstand ikke kvalitetsvurderes (klasse 0), mens bare lokaliteter med god tilstand OG stort artsmangfold og naturvariasjon får svært høy kvalitet (klasse 4). Evju, M., Blom, H., Brandrud, T. E., Bär, A., Lyngstad, A., Øien, D.-I. & Aarrestad, P. A. 2017. Naturtyper av nasjonal forvaltningsinteresse. Revidert forslag til vurdering av lokalitetskvalitet. - NINA Rapport 1428.

Bruk av naturtypedata i arealplanlegging

Nasjonalt miljømål 1.2 sier at utviklinga til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres. Naturmangfoldloven har i § 4 et forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer som sier at målet er at mangfoldet av naturtyper ivaretas innenfor deres naturlige utbredelsesområde og med det artsmangfoldet og de økologiske prosessene som kjennetegner den enkelte naturtype.

For å følge opp dette vil data om Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks inngå som et viktig kunnskapsgrunnlag i all arealplanlegging, både etter plan- og bygningsloven og etter aktuelle sektorregelverk. Dataene bør legges til grunn ved utarbeiding av arealplaner og ved søknad om tiltak etter sektorlovverk (kraftutbygging, landbrukstiltak, skjøtselstiltak mm).

Ved planlegging av tiltak og utarbeidelse av arealplaner etter plan- og bygningsloven vil kunnskap om naturtyper etter Miljødirektoratets instruks gi føringer for hvor nye tiltak bør plasseres. Rundskriv [T-2/16](#) *Nasjonale og vesentlige regionale interesser på miljøområdet - klargjøring av miljøforvaltningens innsigelsespraksis fra Klima- og miljødepartementet* gir føringer for hvilke naturtyper som miljøforvaltningen skal tillegge stor vekt i enkeltsaker. Rundskrivet er gjennom [brev av 31.03.2017](#) fra Klima- og miljødepartementet også gjort gjeldende for behandling av energitiltak som vindkraftutbygging og planlegging av kraftlinjer.

Rundskriv T-2/16 vil i løpet av 2019 oppdateres slik at naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets instruks også vil inngå. Utvalgte naturtyper, truede og nær truede naturtyper kartlagt etter instruksen er allerede omfattet av rundskriv T-2/16.

For planer og tiltak som skal konsekvensutredes, jf. [forskrift om konsekvensutredninger](#) vil Miljødirektoratets kartleggingsinstruks være anerkjent metodikk. I 2019 vil det imidlertid være en gradvis overgang fra [DN-håndbok 13 "Kartlegging av naturtyper"](#) som anerkjent metodikk til Miljødirektoratets kartleggingsinstruks for naturtyper (NiN).

Miljødirektoratet anbefaler at det for prosjekter som planlegges, og settes i gang i 2019 kartlegges naturtyper etter Miljødirektoratets instruks 2019. For oppdrag som allerede er planlagt og anskaffet vil i 2019 DN-håndbok 13 være anerkjent metodikk.

Nyttig informasjon om den enkelte lokaliteten for bruk i saksbehandling av planer og tiltak, ligger i faktaarkene for hver enkelt lokalitet.

Hvordan vurdere overlappende datasett

Både i arbeidet med konsekvensutredninger og i annen arealplanlegging benyttes eksisterende data som finnes i forskjellige databaser og innsynsløsninger. Areal kartlagt etter DN-håndbok 13 vil inntil videre eksistere sammen med Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks som et parallelt datasett. I tilfeller der naturtyper etter

Miljødirektoratets instruks overlapper med naturtyper kartlagt etter DN-håndbok 13, er det naturtyper kartlagt etter Miljødirektoratets kartleggingsinstruks som gjelder.

For noen naturtyper som har grenser mellom land og ferskvann er det ikke utviklet naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Eksempler på slike naturtyper er kroksjøer og elvedelta. I disse tilfellene må DN-håndbok 13 brukes som kunnskapsgrunnlag.

Forhold til rødliste 2019

I 2018 ble Norsk rødliste for naturtyper oppdatert. Miljødirektoratet har derfor laget en [ny instruks for kartlegging av naturtyper](#) i samsvar med oppdatert rødliste.

I instruks for kartlegging 2019 er det introdusert 14 naturtyper som ikke var på listen for kartlegging i 2018.

Naturtype
A3.2 Åpen grunnlendt kalkrik mark i sørboreal sone
A7 Aktiv skredmark
A7.1 Silt og leirskred
A11 Øvre sandstrand uten pionervegetasjon
B1 Overrislingsberg i østlige høyfjellsstrøk
B2 Snøleieberg
B3.1 Kalkfattig og intermediær fjellhei, leside og tundra
B4.1 Kalkfattig og intermediær snøleie
B5.1 Kalkfattig og intermediær rabbe
B8.1 Snøleieblokkmark
B8.2 Rabbeblokkmark
C10 Gammel lågurtgranskog
E1 Øyblandingsmyr
E9 Kalkrik helofyttsump

Brukere av data bør vurdere sannsynligheten for om noen av disse 14 naturtypene finnes, og dersom de vurderer forekomst som sannsynlig, gjøre tilleggsregistreringer.

Her finner dere en oversikt over [Naturtyper 2018 status 2019](#).